

Tyrkiets økonomiske Status.

Efter •Economist•.

Den Omstændighed, at Tyrkiet paa Ny, kun et Par Aar efter at det sidste betydelige Statslaan er blevet optaget, har anset det nødvendigt at søge nyt Laan, denne Gang paa ikke mindre end 28 Mill. L. St. (ca. 250 Mill. Rdl.), har givet Ugebladet Economist Anledning til at gaa ind paa nærmere Undersøgelser om Tyrkiets ikke blot finansielle, men ogsaa økonomiske Status og Vilkaar i det Hele taget, og den støtter sig i den Henseende fornemmelig til de af de britiske Konsuler i Tyrkiet officielt afgivne Beretninger. Da disse virkelig kaste et godt og interessant Lys over tyrkiske Forhold, gjengive vi her nogle af dem med Economist's ledsagende Bemærkninger.

•De almindeligste Grundtræk af de Tyrkiets Handelsudvikling angivende Forhold udvise for en længere Aarrække en næsten fuldstændig Stillestaaen. Siden 1864 har Englands Handel med Tyrkiet været stationær, omendskjønt et hvilket som helst Fremskridt i Tyrkiets materielle Udvikling, saaledes som det viser sig at være Tilfældet i alle Lande paa et lignende økonomisk Udviklingstrin, maatte have ført til en Udvidelse af Omsætningerne med England. Siden 1864 er der imidlertid vel Svingninger i Ind- og Udførselsværdierne, men der kan aldeles ikke igjennem disse Svingninger paapeges en virkelig Fremadskriden.

Af særdeles Interesse er den af Generalkonsul Lingwerth i Smyrna afgivne Beretning, hvori det bl. A. hedder: •I 1865—66 var Høsten daarlig, og Kolera og Feber standsede i nogen Tid Landbrugsarbejderne, og følgelig vare de smaa

Ejendomsbesiddere i en meget precair Stilling, trykkede som de vare af Skatteopkræverne og deres Kreditorer. I Steden for at hjælpe disse Landbrugere i Nødens Tid, bemægtigede Regeringen — eller rettere Tiendeforpagteren — sig deres Kvæg, Redskaber osv. og solgte dem til Dækning af Restancerne, og jeg kan forsikre, at Indvaanerne her i Distriktet endnu ikke have forvundet Virkningerne af disse strænge Forholdsregler . . . De Løfter, hvormed Regeringen har søgt at opmuntre Folk til at dyrke Bomuld, ere aldeles ikke blevne holdte; der er ikke ydet nogen som helst Hjælp af Betydning, og der er tvært imod blevet lagt Agerbrugerne Hindringer i Vejen, — først og fremmest ved den ødelæggende Maade, hvorpaa Høstens Værdi anslaaes, enten endnu medens den er grøn eller først efter at den er bleven overmoden, hvorved det hyppig hænder, i første Tilfælde at det alt beskattede Udbytte paa Grund af indtrædende slet Vejrlig aldeles ikke bliver modent, i sidste Tilfælde, at meget af den modne Bomuld blæser bort, da Besidderen ikke tør samle den ind, før Skatteopkræveren har været der. En anden Hindring fremkommer ved den Skik at slaa Kreaturerne løs i Oktober; dette forhindrer Dyrkningen af fremmed Bomuld, som først modnes senere end den almindelige her til Lands Store Hindringer lægges Handelen i Vejen ved den ensidige Administration af Retsplejen her i Landet, saa at en Fremmeds Fordringer paa en Muselmand sjældent bedømmes upartisk; følgelig er en Kreditor villig til at bringe næsten hvilket som helst Offer for blot at faa Noget af sit Tilgodehavende. Disse Bemærkninger, tilføjer Mr. Lingwerth, gjælde ingenlunde alene om Handelen med England; alle Nationaliteter lide lige meget ved den Mangel paa sund Administration, som hele Landet lider af. Idet han derefter gaar over til Klager over Mangelen paa ordentlige Veje, Toldopsynets ublu Fordringer og andre Ulemper, hvorunder Landet lider, slutter han saaledes: •Jeg har levet i Smyrna siden Juli 1864, og i disse 8 Aar (Beretningen er skreven i 1872) har jeg haft den Ære at have Forretninger med 12 Generalguvernører og lige saa mange fungerende Generalguvernører; alene i indeværende Aar have 5 saadanne afløst hin-

anden. Enhver af disse Herrer syntes villig til at gøre sit Land store Tjenester, men paa Grund af de idelige Tilbagekaldelser er Intet endnu bleven gjort undtagen at lægge Planer for en ny Organisation og gjøre Udkast til nye Forbedringer, som aldrig komme til Udførelse Hvor saa Meget maa afhænge af Generalguvernøren, der lever 3—400 (eng.) Mil fra Hovedstaden, benytte Underordnede af alle Grader sig af disse hyppige Forandringer til at gjøre, hvad de finde for godt, og ødelægge derved al Tillid til kommercielle Foretagender.»

Konsul Wilkinson i Salonichi siger bl. A. i sin Beretning: «Krimkrigen gav Importhandelen et stærkt Opsving som Følge af den forøgede Velstand, de agerbrugende Klasser opnaaede ved den Efterspørgsel efter deres Varer, som de fremmede Armeers Forsyning fremkaldte Den amerikanske Borgerkrig gav ved at forhøje Bomuldens Værdi en extraordinær Opmuntring til at frembringe denne Vare, der var sunket ned til ikke mere end 25,000 cwt. (omtr. = Centner), men som snart forøgedes til det Tidobbelte. Herved forbedredes Folkets Kaar saaledes, at man kunde hengive sig til en uvant Luxus i Klædedragt, hvorfor Begjæret efter britiske Varer, særlig Bomuldsmanufakturvarer, tiltog og for en Tid bragte Indførselsværdien af britiske Varer op til næsten $\frac{1}{2}$ Mill. L. St. om Aaret (næsten det Dobbelte af de foregaaende Aars Indførselsværdi) — en Sum, som imidlertid aldrig siden Borgerkrigens Ophør er bleven naaet Daarlig Høst, en aftagende Efterspørgsel efter Bomuld og en synkende Pris samt derved en Indskrænkning i dens Dyrkning, Paalæg af Tillægsskatter osv. have efterhaanden i Forening reduceret Indførselsværdien igjen til et aarligt Gjennemsnit af 300,000 L. St. Den agerbrugende Befolknings nuværende forarmede Tilstand maa forhindre enhver Fremgang i dette Beløb, med mindre exceptionelle Omstændigheder som de ovenfor nævnte igjen skulde indtræde. Hvis den projekterede Jærnbane, som skulde forbinde Salonichi med Hovedbanen, skulde blive bygget, er der ingen Tvivl om, at den vilde bidrage til at udvikle denne Provins's Ressourcer og forbedre Befolkningens Kaar; men et slikt Resultat maa nødvendigvis komme gradvis og langsomt.»

Hvad det her nævnte Paalæg af Tillægsskatter angaar, fremgaar Betydningen deraf tilstrækkeligt af følgende Oversigt, som Konsul Taylor meddeler over Skatter og Afgifter i hans Provins:

	Indtægt af direkte Skatter, Tiender og desl.	Toldindtægter, Salt- og Tobaksafgift.
1865	286,000 L. St.	30,000 L. St.
1866	240,000 —	31,000 —
1867	328,600 —	28,000 —
1868	291,400 —	31,900 —
1870	334,600 —	33,500 —
1871	372,000 —	30,000 —

Disse Tal tale tilstrækkeligt: Forbrugsskatterne, der kun kunne stige ved et tillagende Velvære og en udvidet Omsætning, forblive stationære, medens derimod de direkte Skatter, der nærmest stige ved nye Paalæg (om de end til Dels variere med Korn- og Bomuldspriserne, for saa vidt de opkræves in natura) og som i 1872 ansloges at ville udgjøre over 400,000 L. St., fra 1865—72 ere voxede med 40 pCt. Mr. Taylor bemærker herom: Dette Resultat skyldes alene en bedre — eller rettere en strengere og mer vilkaarlig — Opkrævning af Skatterne og for de senere Aar en Tillægsafgift af 25 pCt. paa Korntienderne og senest paa Faar og Geder. Det maa erindres, at disse Skatter frembringe mere end det Halve af Statsindtægterne, og disses Stigning er derfor enstydig med en saa meget større Byrde paa Skatteyderne og formindsker deres Forbrugs- og Kjøbeevne.»

Til disse Vidnesbyrd kan endnu føjes følgende Udtalelse af Mr. Barron: «Nogle Forfattere tilskrive fejlagtigen Religionen eller Befolkningens Apathi, andre Mangelen af Veje, af Arbejds-kraft, af Kapital eller af praktisk Indsigt Skylden for Agerbrugets Tilbagegang. Dette er Altsammen kun sekundære Aarsager. Den store Hovedaarsag er Mangel paa Sikkerhed eller med andre Ord Regeringens mangelfulde Organisation. En svag og vaklende Regering, der stadig er i Trang, avler nødvendig Uduelighed, Begærlighed og Bestikkelighed hos de pro-

vinsielle Avtoriteter, hvilket atter fører til Agerbrugets Ruin. Jordbrugeren trænger her i særlig Grad til Retssikkerhed, Retfærdighed i Retsplejens Udøvelse, ja til Opmuntring. Men her maa netop han bære næsten hele Skattebyrden, en Byrde, som ofte gjøres dobbelt tung ved den Ubøielighed og Ubillighed, hvormed Skatterne opkræves — og han faar ingen Erstatning i Form af Veje, Politi og Retssikkerhed. Hans Frembringelser blive atter og atter skaanselløst beskattede. Det er derfor intet Under, at Agerbrugerne efterhaanden drives til at søge Tillflugt imod Skatteopkræverne ved at flytte til Byerne eller ud i Ørkenen. Deraf kommer det, at store Strækninger af Agerland miste deres Befolkning og gradvis blive optagne af Nomadestammerne til Faareavl, medens Byerne ere overfyldte af arbejdsføre Lediggængere.» En Skatteopkrævning af denne Art, tilføjer Economist, kan vel for en Tid frembringe en ikke ubetydelig Forøgelse af Skatteindtægterne, men en stadig Forøgelse af disse ad denne Vej er en Umulighed.

Trods denne Stigen af Skatterne, er dog Tyrkiets hele finansielle Stilling saa langt fra god, at det endog med stærke Skridt synes at gaa en storartet Statsbankerot i Møde. Efter at Tyrkiet — hvis samlede Statsgjæld i Forvejen alt udgjorde henved 60 Mill. L. St. eller over 500 Mill. Rdl. — i 1869 havde optaget et nyt Laan paa 200 Mill. Rdl., saa det sig i 1871 nødsaget til at optage nok et Laan, denne Gang paa over 50 Mill. Rdl., udstedte derefter i 1872 Skatkammerbeviser til et Beløb af 100 Mill. Rdl., og er i Øjeblikket i Færd med igjen at optage et Statslaan — denne Gang paa 28 Mill. L. St. eller ca. 250 Mill. Rdl. I Alt har Tyrkiet saaledes i Løbet af knap 5 Aar forøget sin Statsgjæld med 600 Mill. Rdl. og har i ethvert Tilfælde i 4 Aar forbrugt de tidligere laante 350 Mill. Rdl. (nominelt Beløb). Economist, som i en Række af Artikler har advaret imod at give Tyrkiet Kredit og subscribere paa det nye Laan, oplyser i en af sine seneste Artikler følgende om Tyrkiets finansielle Status: I Følge det sidste tyrkiske Budget (1872—73) fordele Tyrkiets Udgifter sig paa følgende Hovedposter:

Udgifter til Forrentning og Afdrag	
paa Statsgjælden	8,593,000 L. St.
Dotationer og Lønninger	1,743,000 —
Garanteret Jærnbannerente	486,000 —
	<hr/>
Tils. «død Vægt»	10,822,000 L. St.
Øvrige Udgifter	8,637,000 —
	<hr/>
Total	19,459,000 L. St.

«Men hertil,» siger Economist, «maa der føjes to Bemærkninger. Den ene er, at Budgettets «døde Vægt» nu maa være meget større som Følge af Tyrkiets senere Laan. Det er sandsynligt, at den i Øjeblikket er snarere 12 end 11 Mill. L. St. Den anden er, at de «øvrige Udgifter» øjensynligt ere for lavt anslaaede. Tyrkiets Befolkning, 27 Mill. Indb., er vidt spredt over store Strækninger, og Enhver kan udregne, hvor vidt det er muligt at regere saa talrig en Befolkning og derhos holde en kostbar Armé og Flaade for $8\frac{1}{2}$ Mill. L. St. I 1871—72 var Udgiften dog anslaaet til ca. 10 Mill. L. St. — og det er snarest for lavt. I det Allermindste beløbe altsaa Tyrkiets virkelige Udgifter sig til 22 Mill. L. St. aarlig, hvoraf omtrent 12 Mill. falde paa den saakaldte «døde Vægt».

Det næste Spørgsmaal drejer sig om Indtægtssiden. Efter Budgettet af 1872—73 udgjøre Indtægterne 18,761,000 L. St., hvorefter det aarlige Deficit bliver omtrent $3\frac{1}{3}$ Mill. L. St. (henvend 30 Mill. Rdl.); men dette Overslag over Indtægterne er aabenbart alt for gunstigt, idet det udviser en Forbedring af omtrent 1 Mill. L. St. imod det foregaaende Aar . . . I 1867 angav Mr. Barron den største samlede Indtægt, som indtil da var opnaaet i noget Aar, til 14 Mill. L. St.; dersom vi derfor blive staaende ved de $17\frac{1}{2}$ L. St. fra Budgettet i 1871—72, er allerede dette et saa betydeligt Fremskridt fra 1867, at næppe engang det er sandsynligt.» Det aarlige Deficit bliver saaledes aller mindst $4\frac{1}{2}$ Mill. L. St. (40 Mill. Rdl.) eller omtrent 25 pCt. af den aarlige Indtægt. Dette gjør ikke blot stadige nye Laan nødvendige for at faa Deficitet dækket — Laan, som i første Instans gjøres i Form af «løbende Kredit» eller «svævende Gjæld» hos store Bankierhuse for derefter,

naar denne svævende Gjæld har naaet en vis Højde, at føres fra disse over i det store Publikums Hænder i Form af et nyt «konsolideret Statslaan» —, men disse nye Laan forsøge atter stadig Deficitet. I 1864—65 beløb Udgifterne ved Statsgjælden sig endnu kun til 4,222,000 L. St.; i 1872—73 vare de anslaaede til 8,593,000 — det er en Forøgelse af 4,371,000 L. St. i Løbet af 8 Aar eller et stadigt aarligt Tillæg af 546,000 L. St. til Udgiften. «Hvorledes Tyrkiet kan vedblive Aar efter Aar at føje Millioner til sin Gjæld, naar det har en stationær Indtægt af mindre end 18 Mill. L. St. og en «død Vægt» af 12 Mill. L. St. er for os, siger Economist, en ubegribelig Gaade. Stillingen er allerede fortvivlet, og Bankerotten vil blive saa meget værre, naar den engang kommer.»

I Avgust d. A. meddelte Economist, at Tyrkiet havde truffet Arrangement om Optagelse af nye Laan, i Alt til Beløb af 50 Mill. L. St., der skulde anvendes til Anlæg af Jærnbaner i Asien og til Fuldendelse af de evropæiske Baner og fordeles paa et Tidsrum af 5 Aar, saa at der aarlig skulde tilvejebringes 10 Mill. L. St. Da nu Tyrkiet for nylig indbød til Subskription paa et Laan, som skulde give et virkeligt Udbytte af 15 Mill. L. St. og altsaa, da Kursen kun var noget over 50, maatte sættes til et nominelt Beløb af 28 Mill. L. St., troede Economist ganske naturlig, at dette var en Del af det paa-tænkte store Laan, som man nu foretrak at fordele i nogle færre, men større Parter. Den tyrkiske Generalkonsul, Mr. Gadban, har imidlertid oplyst, at dette var en Fejltagelse, og at det nu udbudte Laan aldeles Intet har at gøre med Jærnbanelaanet, der fremdeles vil blive optaget i Overensstemmelse med ovennævnte Plan, men kun har til Hensigt «at konsolidere den svævende Gjæld». Dette vil med andre Ord sige, at det skal dække en Gjæld, som Tyrkiet alt har gjort, og at de Bankierhuse, der hidtil have forstrakt disse Summer, nu ikke længere ville staa i Forskud, men ville overføre Laanene paa det store Publikums Hænder. Det bliver altsaa dette, som vil komme til at føle Svien, dersom Tyrkiet en skjøn Dag ser sig nødsaget til at gøre Bankerot; Bankiererne, som gøre Alt deres for at formaa Folk til at subskribere paa dette ligesom paa

Tyrkiets ældre Laan, ønske forinden at bjerge sig selv — med en god Avance.»

Efter at Tyrkiets økonomiske og finansielle Forhold saaledes ved Economists Bestræbelser ere komne til at staa i et klarere Lys for de Fleste, er det ikke at undres over, at det nye Laan just ikke er bleven modtaget med «empressement», og at det, saa vidt vides, endnu langt fra har ladet sig gjøre at faa hele Summen anbragt.
